

Naturalarbejde og altsaa er konservativ i det Punkt, synes det mig, at man kan blive staaende paa det Grundlag, vi tidligere stode paa, om end Loven viser hen til, at vi skulle kunne komme bort derfra. Jeg tror ikke, at der ved dette store, nye indviklede Apparat vil naaes noget virkelig Heldigt i praktisk Henseende, eller at det vil være noget Fremskridt, der vil blive paaskjønnet. Jeg er mere tilbøjelig til at tro, at Kommunerne ville føle sig mere trykkede ved den nye Ordning end ved den ældre. Man kan ganske vist sige, at Pligtarbejdet bør affattes, men i Praxis maa det komme overordentlig Meget an paa, hvorledes slige Byrder opfattes af den Befolkning, som bærer dem, og i saa Henseende tror jeg ikke, at man har saa overordentlige mange Udsættelser at gjøre ved den Slags Naturalydelser, hvorom her er Tale, idet de indtræffe paa Tider, da man har sin Arbeidskraft til Disposition. Jeg tror heller ikke, at denne Regnskabsføring i Kommunerne vil være de egentlig besiddende Klasser i Landet videre velkommen, naar man kommer til at betale dem, som skulle udføre Arbejde. Jeg skal tillade mig at gjøre opmærksom paa, at Kommunalloven af 6te Juli 1867 ogsaa anerkjender, at der er nogen Forskel mellem Snekastning og andet kommunalt Arbejde, idet den ikke tilføder Kommunen nogen Ret til at afflatte Snekastning, medens hele det øvrige kommunale Pligtarbejde kan bortfalde ifølge Beslutning af selve Sogneraadet, ja endog enkelte Dele af det kan bortfalde med Amtsrådets Samtykke. Derved tror jeg, at enhver Tvivl er bortfalden om, hvorvidt Kjørselevæsenet osv., som den øvrige Del af Loven omhandler, uden Videre kan affattes, eller om det er en Byrde, som hviler fast paa Hartkornet, og for hvis Udløsning der altsaa maatte ydes Erstatning af dem, som skulde af dermed. Spørgsmaalet er ligesom løst ved Kommunallovens § 17, sammenholdt med § 26 o. Der staar tydeligt og klart, hvorledes Forholdet er, og det staar ogsaa i den tidligere Lovgivning, Forordningen af 26de Juni 1844 § 26, som udtrykkelig siger, at ved Udstykning og Sammenlægning skal Kjørselevæsenet reguleres. Loven siger altsaa, at hvis en Eiendom faar mere Hartkorn, faar den ogsaa mere Kjørsel, og hvis den udstykses i ikke-kjørselevæsenlige Parceller, blive disse fri for Kjørsel. Deraf synes det mig at følge, at Kjørselevæsenet ikke egentlig hviler paa Hartkornet, men er fordelt paa Hartkornet som en hensigtsmæssig Basis for Fordelingen. En Mand kan frigjøre en Eiendom for den under Omstændigheder, hvor der ellers ikke var Grund til fritagelse, nemlig naar han sælger Eiendomme i Parceller. — Ved den øvrige Del af Lovforslaget har jeg ikke noget Besentligt at bemærke. Jeg underrigtignot heller ikke i nogen høi Grad Bestemmelse deri om Betalingen, og naar der i § 33 forlanges en vidtløftig Redegjørelse for de Kjørselevæsen ere ydede, og om deres Værdi, tror jeg, det vilde

være bedre, hvis man, om jeg saa maa sige, bragte dem ind paa det kommunale Overslag og lod dem blive en Del af Befolkningen, saaledes at de navnlig fik Betydning ved Uværelsen af, hvad der skal lignedes paa Hartkorn og hvad paa Formue og Leilighed, samt at man da lod være at give Betaling for Kjørselevæsen. — § 30 skal jeg kun tillade mig at berøre. — Jeg modtager dens Bestemmelse med Paaskjønne; den indeholder et Fremskridt, idet den tilføder, at Sognekommunen deles i mindre Kredse for Kjørselevæsen, hvilket er i høi Grad praktisk. Tidligere hylkede Pligtkjørselerne sognevis; efter den nye Kommunallov ere de komne til at hvile kommunevis, og man har ikke kunnet indrette sig paa at dele Kommunen i mindre Kredse paa Grund af de Banskigheder, som derved vilde fremkomme. Nu giver Lovforslaget en Anvisning i den Retning, og det vil vistnok være heldigt, om man gaar den Vej. — Endnu skal jeg udtale mig lidt om § 39, der handler om de militære Kjørselevæsen. Jeg skal strax sige, at jeg for min Person meget vel kan erkjende, at der kan være Tilfælde, hvori det kan være ønskeligt at beholde de militære Kjørselevæsen, og jeg skal heller ikke erklære mig aldeles bestemt imod dem; men derimod vil jeg benytte Leiligheden til at omtale Forordningen af 26de Juni 1844 §§ 32 og 33, og navnlig den Maade, hvorpaa Administrationen nu benytter og fortolker disse Paragrafer. Ved Transporten til Veiren ved Sald tilfuges der hvert Aar en Del Geste paa en ganske færegen hidtil ukendt Maade. Forordningen hender efter min Mening kun til Geste, eller rettere Befordringer, der afgives til visse bestemte Diemed, og maatte ogsaa til Forpand, skjøndt dette kan være tvivlsomt, men ikke til Forpand til een Geste. Man vil maasse sige, at det ikke har nogen væsentlig Betydning, om der kan rekvireres Befordring med 1 Geste eller med 2 Geste, men det kan være af overordentlig Betydning overfor Individerne. Det, der sker nu, er nemlig det, at man tilfuger Geste uden Seletøi, legger Militæretatens Seletøi paa dem, og spænder dem for Genspænderkarrer mellem Genspænderstænger. Mange ville maasse sige, at det ikke gjør Noget, men naar man lever i et hesteopdrættende Land, hvor de, der skulle møde til Pligtkjørsel, ofte ere nødt til at møde med en Sjøhoppe eller en Plog, har det stor Betydning for det enkelte Individ. Det kan være ruinerende for ham, og jeg tør paastaa, at der kan paavises Tilfælde, hvor det har været i høi Grad generende. Jeg kan saaledes blandt andet oplyse, at man i den Kommune, jeg foreslaar, har erklæret ikke at ville afgive en saadan Befordring in natura, men at man vil leie Bogne i Byen dertil. Dette er et praktisk Bevis paa, at Sagen har Noget at betyde, idet man naturligtvis maa udrede større Summer for Bogne fra Byen, end man faar godtgjort af Militæretaten. For at det kan bedømmes, om det er rigtig, hvad